

eul_wid: tyc-at

Ζώσιμος ὁ Πανοπολίτης · Zosimus of Panopolis

On the Extensive Edition of the Work

Περὶ τῆς κατὰ πλάτος ἐκδόσεως τὸ ἔργον

Period: Ὀψιμαρχία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Ἐπιστήμη [Science](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

2.159. (1t) ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΟ ΕΡΓΟΝ Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους προφήτας ὁ Δημόκριτος γράφει. «Ἐγὼ δὲ πρὸς σέ, ὦ Φιλάρετε, πρὸς ὃν ἡ δύναμις, τὴν κατὰ πλάτος σοι γράφω τέχνην. Ὁ μὲν τῶν εἰδῶν κατάλογος οὕτως ἔχει. Ὑδράργυρος ἢ ἀπὸ κινναβάρεως, μαγνησία, καὶ στίμμι κοπτικὸν, χαλκηδόνιον, ἰταλικόν, λιθάργυρος, ψιμμίθιον, μόλυβδος, κασσίτερος, σίδηρος, χαλκός, χρυσόκολλα κλαυδιανόν, καδμεία, πυρίτης, ἀνδροδάμας, θεῖον ἄθικτον, ἀρσένικον, σανδαράχη, κιννάβαρις. Ταῦτα τὰ εἶδη ἐπίκοινα εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον· λευκαίνόμενα γὰρ λευκαίνουσι, καὶ ξανθούμενα ξανθοῦσιν. Τὰ οὖν λευκαίνοντα αὐτὰ ταῦτα· γῆ χεῖα, καὶ ἀστερίτης, γῆ σαμία, γῆ κιμωλία, καὶ ἀφροσέληνον. Τὰ δὲ λειούμενα, αὐτὰ· θεῖον ἄθικτον, ἄλας καππαδοκικόν ἄλες παντοῖοι, ἄλὸς ἄνθη, τίτανος, ὃς προσκέκληται ὁπὸς συκαμίνου συκῆς, στυπτηρία σχιστή, μῦσι, χάλκανθος, φύλλα περσέας, φύλλα δάφνης. Τὰ δὲ ξανθοῦντα, ταῦτα· γῆ ποντική, ὃ ἐστὶν ὀπτῆ, γῆ ἄττική, ὃ ἐστὶν ὁ κυανὸς, καὶ ἡ κυανὸς ἢ ἐπὶ τῶν δύο βαφῶν ἐπίκοινος· καὶ ἐν βοτάναις, κικίδιον, καὶ κνηκάνθιον, ἐλύδριον καὶ οἰχούμενον· καὶ ἐν ὁποῖς, κόμμι· Ἐλεγεν δὲ ἀντὶ τοῦ κόμμεως, εἰς γὰρ τὸ λευκὸν σύνθεμα τοὺς ὁποὺς βάλλουσι.

2.160 Φανερά δὲ ἔστω τὰ τῇ ἰώσει ὕστερον συλλειούμενα καὶ ὧδε ἀρμῶσαι ἢ μαρτυρία ἢ λέγουσα ὅτι τὰ ἀνούσια σώματα καλῶς ἐνεργοῦσιν χωρὶς πυρός. Τινὲς βούλονται δεῦτερον καὶ τρίτον ἐν τῇ ἰώσει βαλεῖν βοτάνας, ἄνθος ἀναγαλλίδος, καὶ ῥά, καὶ τὰ ὅμοια· καὶ κρόκον τινὲς χρῶνται καὶ ρίζαν μανδραγόρου τὴν τὰ σφαιρία ἔχουσαν. Ἐγὼ δὲ προσθήσω ὅτι χωρὶς αὐτῆς οὐδὲν βάπτεται· καὶ ταύτη πάντα συλλειοῦται ἐν τῇ ἰώσει μετὰ κόμμεως. Ἐμνημόνευσαν δὲ πάντες ὅτι οὐ δεῖ εἰς τοῦτο τὸ ὕδωρ ζύμην καταφθεῖρειν· καὶ ὁμοιοῦται τῷ μέλλοντι βάπτεσθαι σώματι. Ἐὰν ἀργύρεον μέλλης βάπτειν, ἀργύρου πέταλον συνσήπειν· ἐὰν δὲ χρυσοῦν, χρυσοῦ πέταλον συνσήπειν· ὁ γὰρ σῖτος σῖτον γεννᾷ, καὶ ὁ λέων λέοντα, καὶ χρυσὸς χρυσόν. Ἐπίβαλλε γὰρ, φησὶν, ἄργυρον κοινόν, καὶ βάπτεις. Ὁ γὰρ εἰς ζυμὸς κατὰ τῶν ἀμφοτέρων σήπειν κατηγορεῖται ὅτι τοιοῦτος λόγος ἐν τῷ παρόντι περὶ τῆς τοῦ φαρμάκου βαφῆς· τὸ γὰρ θεῖον ὕδωρ σκευασθὲν κατὰ ἀλήθειαν, καὶ τὸ καλῶς συγκραθὲν τὰ φάρμακα βάπτει, καὶ ὅταν βαφῇ τὸ φάρμακον, τότε καὶ αὐτὸ βάπτει. Διὰ τοῦτο ζύμας καὶ προζύμια καὶ ὀξυζύμια, καὶ χρυσοζύμια, καὶ ὅσα κέκρυπται ἐν δὲ πᾶσι τὸ πᾶν εὐρίσκεται τοῖς νοοῦσιν. Ἰδοὺ οὖν τὰ δ' σώματα πυρίμαχα, ὑπόστατα, τουτέστιν τὸ ὕστερον σύνθεμα, οὗ καὶ αὐτοῦ συντεθέντος,

παραλαμβάνομεν μέρος ἓν, ἐπιβάλλοντες ὕδωρ θεῖον ὁμοῦ, ἕως γένηται τὸ χρῶμα καὶ ὁ τόνος τοῦ ὁμοίου κατὰ Μαρία ν .

2.161 Ἐπειδὴ οὖν κατείληπται τὸ ὕστερον σύνθεμα τὰ ὑπόστατα δ' σώματα, οἷς οὐ μόνον τὸ σύνθεμα τοῦ χρυσοζυμίου, ἀλλὰ καὶ τὸ σύνθεμα ἐπιβάλλει τοῦ ὕδατος τοῦ θείου· ἐπιβάλλειν γὰρ δεῖ τὰ προδεχθέντα, σίδηρον, ἢ κασσίτερον, ἢ μόλυβδον, ἢ χαλκόν, καὶ τὰ ἐξῆς, πάντα τούτοις ἐπιβάλλεται. Ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν δύο συνθεμάτων· «Ἐὰν εἰς σίδηρον προβαλὼν· ἔαν εἰς χαλκόν, προεξιοῖ· ἔαν εἰς μόλυβδον, ποιεῖ ἄρρευστον, ἄτριστον, τὸν κασσίτερον προεργάζου, καὶ οὕτως ἐπιβάλλε, φησὶν, καὶ οὐ μὴ σφάλης, τουτέστιν προλεύκαναι.» Περὶ δὲ ἐξιώσεως καὶ χαλκοῦ διαλάβωμεν πάντα τὰ τοιαῦτα εἶδη ἔχουσιν φύλλα περσέας καὶ δάφνης, καὶ γαῖ λευκαῖ, καὶ συκαμίνου καὶ συκῆς καὶ τιθυμάλλου ὁπός, καὶ νίτρον πυρρὸν καὶ ἄλλας καππαδοκικόν, καὶ τὰ ὅμοια· εἰς τοῦτον, φησὶν, τὸν ζωμὸν καθίενται αἱ λεπίδες τοῦ χαλκοῦ ἡμέρας ιε', καὶ εὐρήσεις ἐξιωθέντα, τουτέστιν λευκανθέντα. Αὕτη οὖν ἡ σύνθεσις τοῦ ζωμοῦ λευκοῦ θείου. Ἐν τῇ ὑστέρᾳ <τάξει> τῶν ζωμῶν ὁ φιλόσοφος ἐξέδωκεν. Εἰ τοίνυν λευκὸν θεῖον, ἄρα τὸν χαλκὸν λευκαίνει; θεῖον γὰρ ξανθὸν οἰκονομήσας ὁ χαλκὸς διὰ χαλκάνθου καὶ σώρεως, καὶ ἐπιβαλὼν χαλκόν, ξανθώσας αὐτὸν, τοῦτον τὸν χαλκὸν ἅμα τῷ θείῳ ἀποτίθεται εἰς ὄξος, καὶ τὰ ἐξῆς, ἵνα ἰωθῇ. Καὶ γὰρ φησιν χάλκανθον ποιεῖν τὸ χρυσὸν ἴνιον· εἰ δὲ χάλκανθος τῷ θείῳ, τῷ πυρίτῃ συνελειώθη μετὰ σώρεως, τὸ δὲ θεῖον τὸ ξανθὸν, ἔν τε τούτῳ τῷ ξανθῷ· ἔαν ἔαθῇ κάτω ἵνα ἐσθίῃ· ἤγουν τὸ θεῖον τὸ ξανθόν. Καὶ τί ἄρα ἐξίωσις ἢ ξάνθωσις; ἐξίωσις οὖν καὶ ξάνθωσις χρώματι μόνον διενηνόχασιν ἀλλήλων· ἤγουν τὸ ἐξίωσις θείου λεύκωσις, ἢ δὲ ἴωσις, ξάνθωσις. Φέρε καὶ τὰ ἄλλα <ᾶ> εἶπεν· ἔαν εἰς σίδηρον προμάλαξιν ποιήσας τὸν σίδηρον λεπίδας λεπτὰς, ἐπίστρωσον γῆν σαμίαν, καὶ στυπηρίαν σχιστὴν διπλώσας, ἔλασον, καὶ ἔσται μαλακὸς καὶ λευκός.

2.162 Τὰ δὲ τοιαῦτα εἶδη μέρη εἰσὶν τοῦ λευκοῦ θείου. Ὁ Ἑρμῆς μάλαξιν προθέμενος, ὕστερον ἔλεγεν· «Καὶ λευκανθήσεται». Διὰ τοῦτο ὁ φιλόσοφος ἔλεγεν· «Ἐπίβαλε τοῦ λευκοῦ φαρμάκου τὸ ἥμισυ, καὶ ἔσται πρῶτον τοῦτο τοῦ λευκοῦ θείου. Φέρε καὶ τὸ τί ἀτριστώσης ζητήσωμεν· Ὁ φιλόσοφος· «Λαβὼν μόλυβδον λευκόν. τὸν γενόμενον ἄρρευστον διὰ γῆς χείας, καὶ στυπηρίας σχιστῆς.» Τὰ δὲ εἶδη ταῦτα μέρη εἰσὶ τοῦ λευκοῦ θείου. Τὸ δὲ λευκὸν θεῖον, λευκαινόμενον, λευκαίνει. Δημόκριτος δέ· «Ἐπειδ' ἂν ἐξιώσης, καὶ μαλάξης, καὶ ἀτριστώσης, καὶ ἄρρευστώσης, ἢ λευκώσης». Ἡ δὲ λεύκωσις ἐκ τοῦ λευκοῦ θείου Ὅρα τὸν φιλόσοφον περὶ τούτου τοῦ θείου τοῦ λευκοῦ ἐκβακχεύοντα· «Ἐὰν γὰρ, φησὶν, γένηται τὸ φάρμακον μαρμάρῳ παρεμφερές, μέγα ἐστὶ μυστήριον· τὸν γὰρ χαλκὸν λευκαίνει, τουτέστιν ἐξιοῖ, μαλάσσει τὸν σίδηρον, ἄτριστον ποιεῖ τὸν κασσίτερον, ἄρρευστον τὸν μόλυβδον, ἀρρήκτους τὰς οὐσίας, ἀφεύκτους τὰς βαφάς. Αὗται αἱ βαφαὶ τὰ εἶδη ἀπὸ ὕδραργύρου ἕως χρυσοκόλλης καλούμενα χρυσάνθιον· εἰκότως εἴρηται παρὰ τινων τοῦτο τὸ θεῖον διὰ πάντων. Στέφανος γὰρ, ὅταν ἔλεγεν· «Ἀρρήκτους τὰς οὐσίας», τὰ τέσσαρα σώματα ἔλεγεν· ἄλλοι δὲ «τοῦτο τὸ θεῖον ὕδωρ τὸ κατὰ πάντα μέγα μυστήριον, τὸ γενόμενον μαρμάρῳ παρεμφερές, τὸ λευκαῖνον πᾶσαν οὐσίαν, τὸ λευκαῖνον τὸ σῶμα τῆς μολυβδοχάλκου· τοῦτό ἐστιν ὁ τῶν κωβαθίων καπνός. Τοῦτο ὁ τὰς βαφὰς ἀρρήκτους τηρῶν, τοῦτο ὁ τὰς οὐσίας ἀρρήκτους διατηρῶν.

2.163 Τὸ δὲ ἀρρήκτους ἔαν ἀκούσης, οὐχ ἵνα ἐλαιοῦμεναι αἱ οὐσίαι μὴ ῥαγῶσιν, ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπορρήξωσι τὰ εἰωθότα τε τῷ πυρὶ ἀφαντοῦσθαι ἀπὸ νεφέλης ἕως χρυσοκόλλης, ὅτι βαφὰς βούλεται αὐτὰς εἶναι. Ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος περὶ αὐτῶν· «Ἐπιβάλλειν οὖν δεῖ σίδηρον, ἢ χαλκόν, ἢ κασσίτερον, ἢ μόλυβδον.» Τοίνυν ταύτας βαφὰς καλεῖ· τὰ δὲ βαπτόμενα δ' σώματα ἅτινα βαφέντα βάπτουσιν· τὸ δὲ βάπτον τὰς βαφὰς καὶ τὰ βαπτόμενα ὕδατα θείου, τὸ μέγα μυστήριον, τὸ μαρμάρῳ παρεμφερές, τὸ τὰ πάντα ποιοῦν ἐπιτήδεια, τὸ καῖον τὸν χαλκὸν καὶ λευκαῖνον, τὸ τὴν ὕδραργυρον πηγνύον, τὸ ἐξιοῦν· τοῦτό ἐστι τὸ τῆς ὅλης τέχνης μέγα

μυστήριον· τὸ γὰρ ξανθὸν ὕδωρ ἐμφανὲς μυστήριον. Ἐπίβαλε λοιπὸν καὶ κόμμι μικρὸν, καὶ πᾶν σῶμα βάπτεις· τοῦτο αἴτιον καύσεως, λευκώσεως, ξανθώσεως, ὑδραργύρου πήξεως, ἰώσεως· τοῖνυν ὅταν λέγῃ «ἀρρήκτους τὰς οὐσίας», περὶ τοῦ ἀπορρηγνύναι τὰς οὐσίας, τὰ εἶδη τὰ φευκτὰ λέγει. Τοῦτο δὲ τὸ λευκὸν θεῖον ἀνακεφαλαιοῦται ἐν τοῖς δυσὶ συνθέμασι. Λέγει γάρ· «Ἐὰν εἰς σίδηρον, προμαλάσσει», καὶ τὰ ἐξῆς, τουτέστιν πάντα προλεύκαναι, καθὼς ἀποδέδεικται· ὅταν ἐξιώσης καὶ μαλάξης καὶ ἀτριστώσης καὶ ἀρρευστώσης, τουτέστιν λευκάνῃς τὸ πᾶν, τὰ τέσσαρα σώματα ὑπόστατα· αὕτη γὰρ ἡ ἀρχὴ κατὰ μίαν τάξιν τὸ λευκάναι. Ἡ δὲ λεύκωσις ἐκ θεοῦ λευκοῦ· ὁ δὲ τῶν λευκῶν θεῖων σταθμὸς ἐν τῇ ὑστέρᾳ <τάξει> τῶν λευκῶν ζωμῶν κεῖται, ἔχων τὸ ἀρσενικοῦ χρυσίζοντος Ϝ α', καὶ νίτρου καὶ τῶν ὁμοίων, καὶ φλοιῶν φύλλων περσέας καὶ δάφνης Ϝ α', καὶ συκαμίνου χυλοῦ, καὶ ἄλατος, καὶ τὰ ἐξῆς.

2.164 Πάντα πρὸς ἀνάλογον τοῦ οὐγκιασμοῦ δεῖ σε προσπλέξαι. Ἡ γὰρ ὑδράργυρος κατὰ τῶν δύο συνθεμάτων τὰ πάντα μέλλουσα ἀναλαμβάνειν ἥτοι μαλαγματίζειν, περὶ ἧς καὶ ἐν τῷ περὶ κινναβάρεως μηνύσω. Εἰ μὲν οὖν ἀναλήψεται, δεῖ μὴ ὧν λευκοῖς καὶ ὑγρῷ κομμίῳ λευκῷ λειοῦσθαι μετὰ τῶν δύο συνθεμάτων. Ἐν γὰρ τούτοις εἴωθεν ἡ ὑδράργυρος μολύνειν καὶ ἀναλαμβάνειν, καὶ πάντα μαλαγματίζειν, περὶ ὧν ἐν τοῖς μολυβδοχάλκοις προσεφώνησα. Τινὲς δὲ ὕδωρ θεῖον ἐλείψαν παχύτερον ποιήσαντες, καὶ ἀνέλαβον τὰ συνθέματα τὴν ὑδράργυρον. Καὶ γὰρ τὸ λευκὸν σύνθεμα καὶ ὡς ἔχει καὶ κόμμι. Ἄλλοι ἐν τρούλλῳ μεγάλῳ ὑελίνῳ περιπηλώσαντες, ἔβαλλον τὰ πάντα καὶ ἀσθενεῖ πυρὶ ὥπτησαν, ἐπιβάλλοντες ὕδωρ θεῖον, ἐψήσαντες ὡς τὴν πορφύραν. Δεῖ δὲ προσέχειν ἐν τῇ μεταβολῇ, πῶς ἐκ θαλάττης οὐσα καὶ ἐκλύσματος, εἰς πορφύραν μετατρέπεται ἀληθινήν. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ φιλόσοφος· «Τὸ γὰρ ψιμύθιον ἄλλην ἔχει δύναμιν παρὰ τὸ ἔλκυσμα, τουτέστι παρὰ τὸ χρυσίζον, ἢ πορφυρίζον, παρὰ τὸ λευκὸν ἢ ἀργυρῶδες.» Τὸ δὲ αὐτὸ σύνθεμα λειωθὲν ἔξει καὶ τὰς ἐνεργείας· τὰ ὅλα ἐκ μιᾶς, φησὶν, ὕλης τοῦ μολύβδου· ὁ δὲ χαλκὸς οἶδας λοιπὸν ὡς ὅλον σύνθετον· ὅθεν ἐν τῷ ἐλκυσματι μεταβολὴν ὠνόμασεν αὐτῷ ἐν ὑποδείγμασιν· ἐψήσαντες γὰρ ὕδωρ θεῖον· τῷ γὰρ «ἐψήσαντες» χρῶμα ἀνέδειξαν· καὶ οὐ μόνον ἦνωσαν τὴν ὑδράργυρον, ἀλλὰ καὶ ἐλεύκαναν καὶ ἐξάνθωσαν τὸ σύνθεμα ἐψοῦντες λεπτῷ πυρί, καὶ οὐκ ἐῶντες καπνὸν διὰ τοῦ τρούλλου ἀναδοθῆναι.

2.165 Μετ' αὐτοῦ γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ βαπτικὸν συναφίσταται. Ἐψοῦσι δὲ ἕως ἂν ἀραιώσῃ τὸ χρῶμα, οἱ μὲν ὥρας θ', οἱ δὲ ἡμέρας. Ὅταν δὲ οὕτως γένηται, περισκεπάζουσιν τὸν τρούλλον φιάλῃ, καὶ τιθέασιν ἐν κηροτακίδι ἢ ἐν βωταρίῳ, ἐπάνω τῆς καμίνου, καὶ καίουσι τὴν κάμινον ἐκ προβάσεως ἡμέραν α', ἄλλοι δύο· καὶ θεωροῦσι διὰ τῆς φιάλης πότε γίνεται ψιμύθιον, καὶ κατασπῶσιν ὑπόφινον. Τινὲς χρόνον ποιοῦσι, καὶ τὸ μέσον τρήσαντες εὐρίσκουσιν ὑποκάτω μόνον τῆς σκωρίας ἄνω ὑπολειφθείσης· εἰς γὰρ τὸ δίχρωμον ἢ σκωρία μετὰ τοῦ μολύβδου εὐρίσκεται καὶ ἀποτινάξαντες τὴν σκωρίαν, ἔχουσι τὸ σῶμα· τοῦτον τὸν λίθον λειοῦσιν ἐν ἡλίῳ ἕως λευκανθῇ, σὺν τούτῳ στήσαντες ὑδραργύρου τὸ ἥμισυ τοῦ σταθμοῦ καὶ θεῖον πρὸς τὸ ὑπερέχειν, καὶ κόμμι λευκὸν, πήσσουσιν ἐν θερμοσποδιᾷ ἡμέραν ὅλην, ἕως τὸ ὕδωρ τοῦ θεοῦ, πρὸς ὃ ἀναξηραίνει προσβάλλουσιν ὕδωρ θεῖον· καὶ ὅτε τὸ πᾶν ὕδωρ ἀναλωθῇ, μεταβαλόντες ὀπτοῦσιν βούκλας ἡμέραν μίαν εἰλικτῇ, καὶ εὐρίσκουσι ψιμύθιον. Τοῦτο ἔτι ζέον μεταβάλλουσιν εἰς θεῖον ἄπυρον, καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ θεοῦ, τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ σταθμοῦ, καὶ ἐῶσι κάτω ἡμέρας, ἕως οὗ ἰωθῇ. Τινὲς καὶ εἰς ἰππεῖαν κόπρον χωννύουσιν τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐκεῖ· τούτῳ ἐπιβάλλουσιν χαλκὸν προσλαβόν τι μετὰ τὴν βαφὴν τοῦ λευκοῦ σιδήρου, ἐὰν θέλωσι ποιῆσαι ἄργυρον· ἐὰν δὲ χρυσὸν, συλλειοῦσι πάλιν ὑδράργυρον τὸ ἥμισυ τοῦ σταθμοῦ, καὶ θεοῦ τὸ ἥμισυ, ξανθοῦ λέγω, καὶ ὕδωρ θεοῦ ἀθίκτου καὶ κόμμεως· καὶ πήσσουσι, καθὼς καὶ τὸ πρῶτον, καὶ ὀπτῶσιν νυχθήμερα β'· καὶ ἐξενέγκαντες ζέον, βάλλουσιν εἰς τὸ λείψανον τοῦ

θείου καὶ ὕδωρ θείου· καὶ καίουσιν ἡμέρας, καὶ ἕως οὗ καιῶσι τοῦτο· ἐπιβάλλουσιν ἄργυρον κοινόν.

2.166 Ἡ δὲ τοῦ λευκοῦ σκευὴ αὕτη· θεῖον, ἀρσένικον, σανδαράχη, κιννάβαρις, ἐξ ἰσότητος προτεταριχευμένα, ἅλατος καππαδοκικοῦ τὸ ἴσον, ἄλως ἄνθους, στυπτηρίας σχιστῆς, φέκλης ὀπτῆς, τιτάνου ὀπτοῦ, ἀφροσελήνου, μίσεως ὤμοῦ καὶ ὀπτοῦ, καὶ νίτρου καὶ ἄλως πρὸς τὸ ἥμισυ ἐκάστου ἀλλὶ θαλασσίῳ (?) ἐν ἡλίῳ ἡμέρας ἀνίσους, ἕως γένηται ἄκαυστον. Ἐπειτα λύσον αὐτὰ ὕδατι θείῳ, ἕως ἀκαυστωθῇ, λευκῷ λέγω τῷ δι' ἀσβέστου ἀπολελυμένου· καὶ ποιήσας ἄκαυστον ἔχεις, ἐκ τούτου μίσγεις τῇ μνᾷ μνᾷν ἡμίσειαν, ὕδατος θείου τὸ ἀρκοῦν. Τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ θείου τὸ δι' ἀσβέστου οὕτω γίνεται. Πάντα τὰ ὕδατα τοῦ καταλόγου ἐξ ἴσου συμμίξας, πρόσβαλε γὰς λευκάς, ἵνα σφοδρὸν λευκὸν γένηται· καὶ βαλὼν ἐν χύτρᾳ, ἐπίθες τὸ ὄργανον ὑποκαίων, καὶ λάμβανε τὸ στάζον· ἐκ τούτου χρῶ εἰς τὴν λείωσιν τοῦ θείου καὶ εἰς τὴν ἔψησιν τοῦ συνθέματος. Τὸ δὲ ξανθὸν θεῖον οὕτω ποίησον. Θείου, ἀρσενίκου, σανδαράχης, κινναβάρεως, σώρεως, χαλκάνθου, χαλκίτου, μίσεως, στυπτηρίας, νίτρου, ἅλατος, κυανοῦ ἀρμενίου· τοῦτο προταριχευθὲν λείου ὄξει ἐν ἡλίῳ ἀνίσους ἡμέρας. Ἐκ τούτου τοῦ θείου βάλλεις τῇ μνᾷ μνᾷν ἡμίσειαν. Τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ θείου τὸ ἄθικτον οὕτω γίνεται· τὰ δὲ ὕδατα τοῦ καταλόγου ἐξίσου· καὶ γῆ ποντικὴ καὶ ἀττικὴ καὶ ἀρμένιον καὶ βοτάναι, δηλονότι τοῦ κρόκου καὶ ἐλυδρίου τὸ διπλοῦν· ἐπίθες εἰς χύτραν, καὶ ἐνώσας τὸ ὄργανον, λάμβανε τὸ ὕδωρ ἐκ τούτου καὶ τὸ θεῖον ἀκαυστοῖς καὶ ποτίζεις τὸ σύνθεμα μετὰ κόμμεως, καὶ ὕδραργύρου καὶ θείου ὕδατος, ὡς προεῖπον, πρὸς ἥμισυ· καὶ πήξας ἐν θερμοσποδιᾷ ἕως τὸ ὕδωρ ὅλον ἀναλωθῇ, ὅπτα ἡμέρας β' ἢ γ', ἕως ξανθήσῃ εἰς ὑπερβολὴν· καὶ ἐξενέγκας ἔτι ζέον, κατάβαπτε εἰς τὸ τοῦ φαρμάκου λείψανον, καὶ ἕα κάτω ἡμέρας ἀνίσους, ἕως ἰωθῇ.

2.167 Καὶ οὕτω ξηράναντες καὶ λειώσαντες, ἔχουσιν· ἐκ τούτου μίσγουσιν ἀργύρῳ κοινῷ, καὶ βάπτουσιν. Τινὲς δὲ ἰώσαντες καὶ εἰς ἰπείαν κόπρον χωννύουσιν. Ἀποδέδεικται οὖν πάντα τὰ εἶδη κοινὰ ἅμα τοῖς ζωμοῖς, πλὴν <ὅτι> λευκαινόμενα, λευκαίνουσιν, καὶ ξανθούμενα, ξανθοῦσιν. Ἰστέον μὲν ὅτι μετὰ τὸ τελειωθῆναι τῷ συνθέματι συμμίσγεις τάχα οὐ τοῦτο τὸ βαπτικώτερον, περὶ οὗ θείου οὐδεὶς ἀπεσιώπησεν. Μάλιστα ὁ Ἀγαθοδαίμων ἔλεγεν· «Λάμβανε θεῖον ποτὲ μὲν λευκὴν, καὶ ἄλλοτε ξανθὴν, καὶ ἄλλοτε μέλαιναν, καὶ ἄλλοτε λευκὴν ἀμετάτρεπτον, καὶ ἄλλοτε ξανθὴν ἀμετάτρεπτον.» Ἀποδέδεικται οὖν, ὡς εἴρηται, πάντα τὰ εἶδη κοινὰ ἅμα τοῖς ζωμοῖς, πλὴν ὅτι λευκαινόμενα, λευκαίνουσι, καὶ ξανθούμενα, ξανθοῦσιν.